Erindringer: Smagserindringer

Forfattere: Cathrine Terkelsen
Faglige temaer: Skriveøvelser
Kompetenceområder: Fremstilling

Introduktion:
Med denne aktivitet lægges der op til, at eleverne skriver erindringer om et minde, som en konkret smagsoplevelse vækker. Smagsoplevelserne inddrages derfor for at give eleverne et indhold at udtrykke sig nuanceret om. Gennem skriveprocessen får eleverne mulighed for at udtrykke sig om de oplevelser, handlinger, følelser, refleksioner og holdninger, der er knyttet til mindet, og som har en særlig betydning for den enkelte elev.

Aktivitet med dialogoplæg og billeder

1 Forbered smagsprøver forud for undervisningen. Læs mere under forberedelse.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

2 Inddel eleverne i par og uddel et associations-ark til hver elev (kopiark 1).

3 Introducer smagsaktiviteten:

Eleverne skal gå rundt og smage på alle smagsprøver.

De skal give sig god tid til at smage og reflektere over smagsoplevelserne.

De skal bruge skrivning som tænkeredskab ved at notere stikord til deres oplevelse på kopiark 1.

Fortæl eleverne, at det er vigtige er, at de giver sig tid til at forsøge at knytte så mange ord til hver smagsoplevelse, som de kan. Når de ikke kan finde på flere ord, går de videre til en ny smagsprøve.

4 Sæt eleverne i gang med at smage. Hvis det er svært for eleverne at finde på noget at skrive, kan de støttes af spørgsmålene i dialogoplægget herunder.

Hvilke ord kan beskrive smagen?

Hvilket indtryk giver smagen dig? Tænk fx på de indtryk, som du får med lugtesansen, følesansen, smagssansen, høresansen og synssansen.

Minder smagen dig om et bestemt sted? Om nogle bestemte personer? Om særlige traditioner? Om andre fødevarer? Om andre retter?

5 Bed efterfølgende eleverne om at reflektere over og diskutere hvilke smagsoplevelser, der kunne vække minder.

6 Bed eleverne om at vælge ét stærkt minde ud.

7 Introducer skriveopgaven:

Fortæl eleverne, at de nu skal skrive en tekst om det valgte minde.

Introducer eleverne til kendetegnene for erindringen (læs mere om erindringen under forberedelse)

Læs erindringen højt for eleverne som støtte og inspiration for deres skriveproces. Tal med eleverne om hvilke stemninger, følelser og refleksioner, der udtrykkes i denne erindring.

I dialogoplægges ses forslag til tre forskellige måder, som eleverne evt. kan begynde deres tekst med. Disse kan synliggøres på tavlen efter behov. Der er ligeledes opstillet spørgsmål, som evt. kan støtte og udfordre eleverne i skriveprocessen.

Begynd evt. din erindring sådan her:

- *"Jeg husker dengang…"*
- *"Hjemme hos…"*
- *"Hver gang jeg smager på …, mindes jeg…"*

Forslag til spørgsmål som kan støtte skriveprocessen:

- *Hvor er du henne?*
- *Hvem er du sammen med?*
- *Hvordan har du det?*
- *Hvordan vil du beskrive stemningen?*
- *Brug lugtesansen – Hvilke minder har du om duften?*
- *Brug smagssansen - Hvordan smager det? (sødt, surt, bittert, salt, umami?)*
- *Brug synssansen - Hvordan ser maden ud? Hvordan ser der ellers ud?*
- *Brug følesansen - Har du det varmt? Fryser du? Hvordan føles maden inde i munden?*
- *Brug høresansen - Hvilke lyde er der, der hvor du er? Hvad gør disse lyde ved stemningen og oplevelsen?*
- *Hvorfor kan du stadig huske oplevelsen tydeligt i dag - hvad har den betydet for dig?*
- *Lærte du noget af din oplevelse?*

8	Bed eleverne om at gå på opdagelse i deres egen tekst. Bed dem evt. om at forholde sig til, hvilke ord, de burger til at beskrive stemninger. Lad eleverne foretage ændringer i deres tekst, således stemningen træder frem.
9	Præsentation af erindringer: Lad eleverne præsentere erindringerne i plenum. Eksempelvis kan de elever, som har taget udgangspunkt i samme smagsprøve, præsentere i forlængelse af hinanden, således at eleverne kan opleve og erkende, at smag i høj grad er kontekst- og værdibestemt. Tal fx om forskelle og ligheder på elevernes erindringsoplevelser; *Har smagsoplevelsen bragt samme følelser, minder og erindringer frem hos nogle eleverne eller ikke? Hvorfor/hvorfor ikke?* Eller lad de lyttende elever fokusere på, hvordan de andre elever udtrykker sig. Bed eksempelvis eleverne om at lytte efter hvilken stemning der udtrykkes, og hvordan denne stemning kommer sprogligt til udtryk.
10	Lad en fælles brainstorm på tavlen over, hvilke stemninger i identificerede i hinandens tekster. Noter, hvilke sproglige udtryk, eleverne lagde mærke til, at der blev brugt for at få denne stemning frem.
11	Drøft i plenum, hvad jeres viden fra denne opgave kan bruges til i andre situationer. Tag evt. udgangspunkt i dialogspørgsmålene herunder. *Kunne smagsoplevelsen give noget interessant at skrive om?* *Blev du overrasket over /klogere på noget om dig selv ved at skrive en erindring?* *Lærte du noget om andre?* *Hvorfor er det godt, at man kan udtrykke en stemning?* *I hvilke andre situationer er det godt, at man kan udtrykke en stemning?*

Forberedelser

Tip: Til inspiration kan du læse, hvordan 5.D skrev om deres smagserindringer fra nytårsaften her.

Om aktiviteten

I denne aktivitet inddrages smagsoplevelser i danskundervisningen som udgangspunkt for en skriveproces, hvor eleverne skal udtrykke sig i den ekspressive jeg-orienterede fremstillingsform – erindringen. Som udgangspunkt for denne skriveproces får eleverne en række smagsoplevelser, fordi smagsobjekter kan vække minder.

Forud for skriveprocessen skal elevernes opmærksomhed skærpes om smagsoplevelsen. Undgå derfor at fortælle eleverne, at smagsoplevelserne skal ende ud i en større tekstproduktion, men skab i stedet rum for deres oplevelserne og personlige udtryk om smag.

Undlad også at fortælle eleverne, at smag kan vække minder, men lad i stedet eleverne erkende dette selv.

Efterfølgende skal eleverne afgrænse deres indhold til den efterfølgende skriveproces ved at fokusere på ét stærkt minde, som en af smagsoplevelserne vækkede. Dette minde bliver genstand for elevernes skriveproces.

Forberedelse af smagsobjekter

Smagsprøverne klargøres enten forud for undervisningen, eller i fællesskab med eleverne. Herunder er oplistet en række forslag til smagsoplevelser, som der med fordel kan tages udgangspunkt i. Dette er dog blot forslag, og der kan med fordel inddrages andre smagsobjekter, hvis det vurderes, at andre kunne være relevante eller interessante.

Der er blot tale om, at eleverne skal kunne få en meget lille smagsprøve af hver. For at sikre, at alle elever får vækket minder og lysten til at udtrykke sig, er det ideelt, at de får flere forskellige smagsoplevelser.

- jordbær
- mælk
- koldskål
- hasselnødder
- oregano
- citronmåne
- karry
- appelsiner med nelliker
- matador-mix
- kanel
- popcorn
- æble
- rugbrødsmadder med leverpostej og agurk
- ...

Print desuden Kopiark 1 til hver elev.

Læringsmål

I denne aktivitet sigtes mod følgende **læringsmål** og **tegn på læring:**

Læringsmål:

- at du kan skrive stikord til din smagsoplevelse, sortere i egne indtryk og udvælge stof til en erindring
- at du kan skrive en erindring
- at jeg kan udtrykke en stemning i teksten og forklare, hvorfor stemninger er vigtige at kunne udtrykke.
- at du kan beskrive, hvad der kendetegner en erindring

Tegn på læring:

- eleverne omsætter sansemæssige indtryk til sproglige udtryk i stilladseringsarket og udvælger en konkret idé til en erindring

- eleverne skriver en erindring med nedslag i eget liv
- eleverne giver udtryk for, hvilken stemning de selv har udtrykt i egen tekst, og reflekterer over, hvordan denne stemning kommer sprogligt til udtryk i teksten
- eleverne udtrykker sig om betydningen af at kunne beskrive stemninger i tekster,
- eleverne kan karakterisere kendetegn for erindringen og bruge disse i egen tekst

Der sigtes mod i hvert fald følgende færdigheds- og vidensmål for Fælles Mål:

Fremstilling efter 4. klasse:

- Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
- Eleven kan give respons på teksters genre og struktur
- Eleven har viden om teksters genre og struktur

Fremstilling efter 6. klasse:

- Eleven kan konkretisere ideer gennem tænkeskrivning

Uddybende

En erindring:

En erindring er en personlige beretning, hvor der berettes om en oplevelse, man engang har haft. En erindring har derfor en jeg-fortæller, og skrives ofte i datid.

Under skrivningen tænkes tilbage på oplevelsen. Der kommenteres på den, og der bliver reflekteret over de følelser, som forbindes med denne oplevelse. Der kan være mange forskellige følelser forbundet med en erindring – *eksempelvis tryghed, glæde, sorg, utryghed*….

En god erindring er derfor også meget personlig, idet oplevelsen har haft en særlig betydning for fortælleren, siden denne stadig kan huske og erindre oplevelsen tydeligt i dag.

Når man skriver en erindring, er det en god idé at tænke på, hvordan man kan fange læserens opmærksomhed. Eksempelvis er det godt, hvis erindringen får en titel, som kan gøre læseren interesseret, - at erindringen har en tydelige start, midte,og slutning, - at erindringen indeholder personlige kommentarer, hvor jeg-fortælleren reflekterer over oplevelsens betydning for ham/hende som person, - samt at erindringen appellerer til modtageren, fx ved at der skrives til modtagerens sanser gennem anvendelsen af sproglige udtryk, som fortæller, hvordan noget smagte, lød, føltes, så ud og lugtede.

Eksempler fra erindringer skrevet af elever i 5. klasse:

Sofie smagte på hasselnødder:

TYREN OG TRÆET

Vi var på vej hjem. Vi kørte på en grussti. Det bumlede, og det var faktisk rigtig irriterende. Men min mor havde fortalt, at vi skulle denne vej, for hun havde set et helt bestemt træ. Hun stoppede op og pegede ind på det. Det stod inde på en fold. Men det lignede ikke, at der var nogle dyr derinde. Hun fortalte, at det var et hasselnøddetræ, og at der voksede hasselnødder på det, som vi skulle samle. Jeg var straks på vej derind, men hun stoppede mig og sagde, at det nok var bedst, at hun gik derind. For ovre i et hjørne (og jeg så det først nu), stod der nogle køer og inde midt imellem dem en STOR TYR!

Men mor hoppede derind og jeg stod og så lidt bange til. Der gik ikke lang tid, så havde hun samlet en hel håndfuld hasselnødder. Hun gav dem til mig, og jeg puttede dem hurtigt i cykelkurven. Jeg var stadig lidt bange for, at tyren ville komme løbende, så vi fik hurtigt samlet mange nødder. Da vi mente, at vi havde nok, kørte vi hjem. Her knækkede vi nødderne, og de smagte præcis, som de gør nu. Jeg står i min klasse og husker tilbage, fordi den friske, lidt søde og melede smag minder mig om dengang med tyren og træet.

Kasper smagte på citronmåne:

DEN VARME DAG

Det var en varm dag. En rigtig varm dag.

Mig og min familie skulle til Skagen med en autocamper, som vi havde lånt.

Vi sad i bar mave os børn og svedte som heste. På motorvejen stoffede vi op og fandt en benzintank. Min bror sagde, at han ville have en citronkage og min søster en is. Jeg ville ikke have citronkage, ikke på sådan en varm dag. Men jeg endte alligevel med at smage et stykke, og jeg har aldrig været mere glad for den kage. Den var så blød og gik helt i opløsning på min tunge.

Min mor sagde til sidst, at jeg ikke skulle spise mere…

Sebastian smagte på oregano:

MIN FARMORS MAD

Når jeg smager, husker jeg en aften hos min farmor. Hun havde krydret sine hjemmelavede frikadeller med dette krydderi. Den aften var jeg sammen med min familie, og min fætter var på besøg. Vi sidder og spiser frikadellerne, og de smager virkelig godt. Vi hygger os. Stemningen er god. Det er den altid, når vi er hos farmor. Jeg følte mig virkelig godt tilpas, da jeg så ud over bordet med den gode mad. Min familie hyggede sig rigtig meget og det var dejligt at se. Vi snakkede alle rigtig godt sammen.

Bagefter begyndte vi alle sammen at tage af bordet. Min farmor lægger altid en ske foran vores tallerken. Det betyder, at vi skal have dessert. Bertram spørger altid min farmor, om vi skal have dessert. Enten får vi is eller hjemmelavet grød. Duften i rummet er altid god. Det dufter på en måde hyggeligt.

Emma smagte på jordbær:

JORDBÆRRET

Jeg husker dengang, hvor min søster og hendes veninde var ude i vores køkken og lave jordbær med chokolade. Min lillebror sad inde i vores stue og spiste et af chokolade-jordbærrene. Så jeg gik ud og spurgte, om jeg måtte få et. Min søster sagde "NEJ!". Så følte jeg mig snydt. Da min søster og hendes veninde var gået på toilettet, gik jeg ud i køkkenet og tog et af jordbærrene. Jeg var bange for at blive opdaget. Da min søster og hendes veninde kom ud i køkkenet igen, opdagede de, at der manglede et jordbær. Og så blev min søster sur på mig, og tilgav mig først efter 3 dage.

Kopiark

Kopiark:
Kopiark 1.pdf
Kopiark 2.pdf

SMAG for LIVET

Smagsassociationer

Mit navn _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Smagsprøve nr. ___

_____ _____

_____ _____

_____ _____

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

SMAG for LIVET

Min erindring

Skriv din erindring

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv